

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 032 143/99-2050
Signatura: bc2cs102

Oblastní pracoviště Střední Čechy, č. 02
Okresní pracoviště Kutná Hora

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola: Základní škola Potěhy, okres Kutná Hora
na adrese: Potěhy 155, 285 63 Tupadly

IZO: 102 226 628

Identifikátor ředitelství: 600 046 401

Ředitelka školy: PaedDr. Jitka Schüllerová

Zřizovatel: Obec Potěhy, Potěhy 60, 285 63 Tupadly

Příslušný školský úřad: ŠÚ Kutná Hora

Termín inspekce: 3., 4. a 8. března 1999

Inspektor: Mgr. Zdeňka Fadrná

Předmět inspekce: Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3 a 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Podmínky a průběh vzdělávání

Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá: Třídní knihy, třídní výkazy a katalogové listy, vybraná personální dokumentace, rozvrh hodin, Výroční zpráva školy za školní rok 1997/1998, zápisy z kontrolních hospitací ČŠI, Zápis z kontroly OHS ze dne 19. ledna 1996, podkladová inspekční dokumentace

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Škola má dobré prostorové podmínky vzhledem k počtu žáků i vzhledem ke vzdělávacímu programu. Kromě dvanácti kmenových tříd je možné využívat také tři odborné pracovny. Kapacita jednotlivých učeben není zcela využívána. Nejméně početné jsou první a deváté třídy, které mají po 14 žácích. Nejpočetnější je druhá třída s 28 žáky. Průměrný počet na jednu třídu je 19 žáků.

Technický stav sedmi pavilonů, ze kterých škola sestává, je poměrně špatný. Stavba je stará 25 let a dosud neprošla žádnou komplexnější rekonstrukcí. Zřizovatel provádí nejnnutnější údržbu a opravy.

Třídy jsou vesměs vybaveny dosud původním, značně zastaralým žákovským nábytkem. Jeho obměna probíhá jen po jednotlivých kusech.

Tělocvična vyžaduje trvalou údržbu. Přestože slouží ve večerních hodinách obecní veřejnosti, její úklid a úklid přilehlých prostor zajišťuje výhradně škola.

Žáci mají k dispozici veškeré učebnice, které pro výuku potřebují. Zdarma dostávají i pracovní sešity. Učebních pomůcek má škola dostatek, ale finanční prostředky státního rozpočtu nepostačují na jejich zásadnější inovaci. V pracovně informatiky je sedm osobních počítačů staršího typu, které pracují jako samostatné stanice. Užívaný software neodpovídá současným potřebám, ale zavedení nového není z technických důvodů možné. Škola vlastní některé výukové programy (pro výuku českého jazyka, zeměpisu, přírodopisu, chemie, matematiky), ale jejich využívání je z výše uvedených a také z organizačních důvodů (malý počet PC pro celou třídu, málo učitelů s „počítačovou gramotností“) spíše ojedinělé a pracovní je využívána pouze pro výuku zájemců o informatiku. Žákovská knihovna není již několik let inovována, nakupovány jsou spíše jednotlivé knihy - encyklopedie. Knihovna neslouží žákům jako veřejná, tuto službu však nabízí knihovna v obci.

Prostorové podmínky pro výuku jsou vzhledem k počtu žáků spíše nadprůměrné. Technický stav školních budov je však špatný, podprůměrný, a vyžaduje zvýšenou pozornost zřizovatele. Vybavení školy žákovským nábytkem a učebními pomůckami je spíše podprůměrné.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Výuka probíhá podle rozvrhu hodin, který v maximální možné míře zohledňuje psychohygienické požadavky na jeho tvorbu.

Učebny a odborné pracovny jsou vzhledem k počtu žáků prostorné. Ve třídách prvního stupně je prostor zpravidla dělen na výukový a odpočinkový (relaxační s kobercem). Za příznivého počasí mohou děti využívat k přestávkovým pohybovým aktivitám vyhrazené venkovní prostory, které jsou vybaveny parkovými lavičkami. V učebnách je dostatečné denní i umělé osvětlení. V době inspekce byly třídy i společné školní prostory uklizené. Opakovaně byl při inspekci zjištěn velmi špatný stav podlahových krytin v některých třídách i ve společných prostorách. V některých případech by mohl být tento stav příčinou dětských úrazů. Hygienické zařízení je kapacitně dostačující. Nedostatky ve větrání tělocvičny (viz zápis z kontroly OHS) se snaží škola řešit větráním před zahájením jejího provozu.

Žáci se mohou stravovat ve školní jídelně, která není součástí školy. Prostory jídelny může škola využívat i o přestávkách, především si v ní mohou žáci zakoupit nápoje (čaj a ovocné šťávy). Tím škola pomáhá u žáků zajistit celodenní pitný režim.

V současné době není možné využívat nouzový východ z tzv. „malého“ pavilonu.

Negativní a pozitivní zjištění v oblasti psychohygieny jsou zhruba v rovnováze, úroveň psychohygienických podmínek je průměrná.

3 Hodnocení personálních podmínek

Personální podmínky výuky na druhém stupni jsou trvalým problémem školy. Již několik let činí největší potíže nejen zajištění odborné výuky cizích jazyků (tak jako ve všech základních školách okresu), ale také zajištění výuky matematiky (ke dni inspekce 100 % vyučovacích hodin bez odborné a téměř 61 % bez pedagogické způsobilosti), fyziky (80 % neoborné výuky), zeměpisu (100 % neoborné výuky).

Popisovaná situace se vyhroutil ve druhém pololetí tohoto školního roku. Došlo k odchodu jednoho učitele a počet hodin jeho úvazku musel být rozdělen z větší části mezi ostatní pedagogické pracovníky (v jednom případě dosahuje úvazek dokonce třiceti hodin

týdně). Učitelka matematiky a zeměpisu (vystudovala sice obor matematika - zeměpis na pedagogické fakultě, ale vysokou školu neukončila předepsanou státní zkouškou) je v dlouhodobé pracovní neschopnosti a za ní byla přijata pracovnice bez odborné a pedagogické způsobilosti, která má vysokoškolské vzdělání nepedagogického směru (obor chemie). U učitelky, která ve škole zajišťuje veškerou výuku německého jazyka, se v současné době předpokládá také dlouhodobější pracovní neschopnost. Přes dokladované úsilí ředitelky školy se dosud nepodařilo najít učitele na zastupování. Na část úvazku byl přijat učitel, který škole vypomůže při výuce technických prací a informatiky.

Ředitelka zpracovala nové úvazky velké části pedagogického sboru a zohlednila při tom jejich odbornou způsobilost. Přesto se jí v daném obsazení školy nedaří personální zajištění výuky zkvalitnit. Situace v hromadné dopravě omezuje ředitele prostor pro vyhledávání učitelů pro tuto školu. Byty pro učitele obec nenabízí.

Na prvním stupni školy je situace lepší, bez odborné a pedagogické způsobilosti vyučuje pouze jedna vyučující, která má vysokoškolské vzdělání nepedagogického směru.

Personální podmínky jsou v současné době nepříznivé, podprůměrné. Především na druhém stupni základní školy je třeba řešení trvalejšího charakteru, které bude vyžadovat spolupráci školy se zřizovatelem i se Školským úřadem v Kutné Hoře.

4 Plnění učebních osnov

Kontrola plnění učebních osnov proběhla při kontrolních hospitacích ČŠI v navštívených třídách a předmětech (viz kapitola 5 této inspekční zprávy). Při sledovaných vyučovacích hodinách probírané učivo odpovídalo příslušným učebním osnovám, v některých hodinách bylo částečně rozšiřováno v povoleném rozsahu. Zápisy v třídních knihách nejsou vždy natolik vypovídající, aby bylo podle nich možné jednoznačně rozhodnout, byly-li učební osnovy plněny v předchozích měsících tohoto školního roku. Proto bylo nutné ve sporných případech využít porovnání učebních osnov se záznamy ve školních sešitech žáků. Učitelé zpravidla postupují podle metodických doporučení, která jsou součástí učebních osnov pro vzdělávací program Základní škola, MŠMT ČR čj. 16 847/96-2 a úprav a doplňků ze dne 25. 8. 1998 čj. 25 018/98-22. Pokud dochází k zásadnějším úpravám, ředitelka školy vyžaduje zpracování tematických plánů, které schvaluje (např. vlastivěda ve čtvrtém ročníku - přesun prvního tematického celku na závěr školního roku).

Učební osnovy ve sledovaných předmětech byly dodrženy.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

Na prvním stupni bylo vykonáno šest kontrolních hospitací v předmětech matematika (4), prvouka (1), vlastivěda (1). Ve dvou případech byly vyučovací hodiny z hlediska podmínek a průběhu výuky (činností učitelů) hodnoceny nadprůměrně, ostatní hodiny byly průměrné. Učitelé byli na vyučovací hodiny připraveni. Učivo bylo žákům předkládáno věcně správně a srozumitelně, přiměřeně k jejich věku. Výuka probíhala zpravidla frontálně, ojediněle byly využívány názorné učební pomůcky. Didaktická technika užitá nebyla. Jen v některých vyučovacích hodinách byl dětem dán prostor pro aktivitu a vlastní činnosti. Ve většině vyučovacích hodin učitelé kladli žákům srozumitelné otázky, kterými si ověřovali úroveň chápání učiva. Ve všech hodinách bylo tempo výuky přizpůsobováno aktuálnímu stavu ve třídě, žáci dostávali dostatek času na procvičování a upevňování učiva.

V některých hodinách chybělo průběžné hodnocení jednotlivých žáků nebo nebyla vyučovací hodina zhodnocena jako celek.

Na druhém stupni bylo vykonáno šest kontrolních hospitací v předmětech matematika (3), fyzika (1), chemie (1) a přírodopis (1). Při hodnocení bylo nutné brát v úvahu nelehkou úlohu některých učitelů, kteří vyučují sledované předměty bez odborné a někdy také bez pedagogické způsobilosti. Z hlediska podmínek a průběhu výuky byla pouze jedna hodina hodnocena jako nadprůměrná, jedna jako spíše nadprůměrná, v ostatních hodinách byla pozitivní a negativní zjištění v rovnováze a proto bylo jejich hodnocení průměrné. Výuka byla zpravidla v pořádku po odborné a terminologické stránce. V některých hodinách chyběla úvodní motivační část a nebyla zdůrazněna návaznost učiva na praxi. Ojediněle byli žáci vedeni k aplikování učiva na praktických příkladech. Výjimečně byly využívány učební pomůcky. Didaktická technika využívána nebyla. Výuka zpravidla probíhala frontálně. Téměř všechny činnosti žáků byly učiteli řízeny. Tempo se proto přizpůsobovalo převážně nejpomalejším žákům. Jen v jedné vyučovací hodině byla zaznamenána týmová práce žáků a diferenciací nároků. V některých hodinách bylo pamatováno na mezipředmětové souvislosti a byla patrná snaha usnadnit žákům začleňování učiva do systému dříve získaných poznatků. Některé hodiny postrádaly zpětnovazebné metody a průběžné hodnocení. Negativním jevem byl způsob kladení otázek, které žákům umožňovaly odpovídat pouze jedním slovem. Výklad nového učiva byl nejčastěji jen záležitostí učitele (pouhé sdělování nových fakt). Žáci měli jen výjimečně možnost odvozovat nové poznatky na základě prováděných pokusů či pozorování, řešením problémových situací a jinými aktivními postupy.

Kvalita výuky zaznamenaná kontrolními hospitacemi je z hlediska činností učitelů (organizace práce, volba metod a forem vzhledem ke sledovanému předmětu, tématu a věku žáků a efektivitě) průměrná. Jen ojediněle (a spíše na prvním stupni školy) se vyučovací hodina vymyká konzervativnímu stylu práce. Výuka je občas (a to i přes snahu vyučujících se dobře na výuku připravit) negativně poznamenávána neodborností výuky.

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Výsledky učení byly pozorovány při kontrolních hospitacích především z hlediska rozvoje osobnosti žáků, utváření jejich osobních kompetencí a postojů, získávání sociálních a učebních návyků a dovedností, k úrovni chápání širších souvislostí a vztahu žáků k předmětům. Zjišťovány byly další údaje (úspěšnost školy v přijímacím řízení do středních škol a v rámci okresních kol soutěží).

Ve všech sledovaných hodinách byli žáci velmi ukáznění, někdy až na úkor aktivity. S učiteli ochotně spolupracovali. Jestliže jim byla dána příležitost, uměli pracovat ve skupině. Dokázali se soustředit na zadaný úkol. Spíše bezradní byli při ojedinělých praktických činnostech, v některých případech bylo patrné, že se s podobnou metodou práce setkávají spíše sporadicky. Dílčí úkoly plnili zpravidla s běžnou mírou chyb, problémy nastávaly při řešení komplexnějších úkolů. Na jednoduché otázky odpovídali nejčastěji jen velmi krátkou odpovědí. Výstižné, srozumitelné a přesné odpovědi v celých větách byly jen výjimečné. Míra aktivity a zájmu o předmět byla zřetelně závislá na umění vyučujícího žáky pro práci motivovat. V hodinách bez úvodní a průběžné motivace byli žáci zpravidla pasivní.

V loňském školním roce byl jeden žák přijat po absolvování pátého ročníku do víceletého gymnázia (6,25 % z počtu žáků pátého ročníku). Po devátém ročníku

zahájilo studium maturitních oborů celkem 19 žáků (52,8 %). V rámci okresu je tento výsledek mírně podprůměrný.

Žáci školy se ve školním roce 1997/1998 zapojili ve větší míře než dříve do různých okresních kol soutěží. Úspěšní byli zejména v soutěžích orientovaných na oblast českého jazyka, ojediněle v matematických a výtvarných soutěžích. V rámci okresu a vzhledem k velikosti školy je úspěšnost žáků v soutěžích průměrná.

Výsledky učení, které bylo možné zjistit v rámci této inspekce, jsou průměrné.

7 Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků

Vzhledem k nepříznivým personálním podmínkám se inspekce zabývala také dalším vzděláváním pedagogických pracovníků. Nekvalifikovaná učitelka na prvním stupni dokončuje doplňkové pedagogické studium, kterým získá úplnou způsobilost pro výuku ve středních školách. Dvě učitelky v loňském školním roce dokončily jazykové a metodické kurzy pro výuku německého a anglického jazyka. Absolvováním těchto kurzů sice nezískaly odbornou způsobilost pro výuku těchto cizích jazyků, ale přesto kurzy byly pro školu přínosem. Výchovná poradkyně se průběžně trvale zúčastňuje všech vzdělávacích akcí, které pořádá Školský úřad Kutná Hora ve spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou Kutná Hora. Nikdo z učitelů se z vlastní iniciativy neúčastní vzdělávacích akcí některých akreditovaných vzdělávacích center.

Vedení školy vytváří příznivé podmínky pro doplňování potřebného vzdělání. V případě zájmu je ochotné podpořit i další vzdělávací aktivity. Účast učitelů na dalším vzdělávání je v současné době spíše podprůměrná. Zlepšovat personální zajištění výuky se však touto formou také příliš nedaří.

8 Hodnocení výchovného poradenství

Výchovné poradenství zajišťuje zkušená učitelka druhého stupně. K výkonu této funkce nemá odbornou způsobilost, protože neabsolvovala kvalifikační studium s touto specializací. Funkci již vykonává po delší dobu, přesto dosud vzdělávání nezahájila (v květnu 1999 končí dvouletá lhůta na jeho zahájení - viz vyhl. MŠMT ČR č. 139/1997, o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců, příloha 1B). Účastní se pravidelně vzdělávání výchovných poradců a koordinátorů protidrogové prevence, které je pořádáno v rámci okresu.

Pro letošní školní rok nemá vypracovaný žádný plán práce. Ředitelka školy ji pověřila zajišťováním kontaktů mezi školou a Pedagogicko-psychologickou poradnou v Kutné Hoře, péčí o žáky se specifickými vývojovými poruchami učení a dohledem nad plněním doporučení odborných pracovišť, informační a poradenskou službou pro žáky a rodičovskou veřejnost (výchovné a výukové problémy, volba navazujícího vzdělávání). Pro kontakt s rodiči má vyhrazeny ve dvou termínech úřední hodiny. Sama se podílí na nápravě dyslexie a dysgrafie, k této práci získala oprávnění absolvováním příslušných kurzů. Ve škole je vykazováno 20 žáků se specifickými vývojovými poruchami učení. Jedná se o poruchy, které nevyžadují individuální integraci a s ní spojené finančně nákladnější speciální metody práce. Dalším zásadním úkolem je koordinace protidrogové prevence, kterou je škola povinna provádět. K tomuto účelu vypracovala velmi kvalitní program, jehož postupné naplňování je dokladováno. Svou kvalitou by měl program šanci se prostřednictvím Okresního úřadu v Kutné Hoře ucházet o finanční dotaci z fondu na protidrogovou politiku vlády ČR.

Výchovné poradenství je zajišťováno v předepsaném rozsahu (viz vyhl. MŠMT ČR č. 130/1980 Sb., o výchovném poradenství), obsah byl inovován v návaznosti na současné potřeby. Kvalita této služby je spíše nadprůměrná.

ZÁVĚRY

Vzhledem k realizovanému vzdělávacímu programu a počtu žáků má škola spíše nadprůměrné prostorové podmínky (kapacitní), technický stav budov však začíná být značně problémový. Spíše podprůměrné je vybavení školním nábytkem, fond učebních pomůcek není téměř inovován. Psychohygienické podmínky jsou průměrné. Podprůměrné je zajištění výuky učiteli s odbornou a pedagogickou způsobilostí, ke zlepšení stavu příliš nenapomáhá ani další vzdělávání pedagogických pracovníků. Spíše v nadprůměrné kvalitě jsou nabízeny služby výchovného poradenství.

Průběh vzdělávání vzhledem k činnostem učitelů a výsledkům učení ve sledovaných třídách a předmětech je průměrný.

Doporučení ředitele školy:

- upozornit písemnou formou prokazatelně zřizovatele školy o konkrétních závažných nedostatcích materiálně technického rázu se zdůrazněním nedostatků, které mohou ohrožovat zdraví a bezpečnost žáků, žádat jejich odstranění
- ve spolupráci se Školským úřadem v Kutné Hoře a se zřizovatelem řešit s předstihem personální zajištění výuky pro příští školní rok (hledat trvalejší řešení)
- motivovat pracovníky k dalšímu studiu, které bude pro školu přínosem
- vést učitele k seznamování se s moderními metodami vyučování a k jejich následnému využívání
- do jednání pedagogické rady začlenit důkladné seznámení učitelů s materiálem Standard základního vzdělávání (MŠMT ČR čj. 20 819/95-26) s důrazem na poznávací cíle, dovednosti a kompetence žáků
- zajistit, aby se všichni vyučující důkladně seznámili se specifickými vzdělávacími cíli, které jsou pro jednotlivé předměty zpracovány jako součást učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola (MŠMT ČR čj. 16 847/96-2) včetně dodatků (při nahlédnutí do žákovských písemností byla zaznamenána snaha učitelů učit učivo v takovém sledu a rozsahu, jak ho uvádějí užívané učebnice; v některých případech by mohl tento postup ohrozit dodržení osnov nebo by mohl vést k přetěžování žáků)
- trvat na konkrétních a přesných zápisech o probíraném učivu v třídních knihách
- v katalogových listech žáků prvního ročníku doplnit zápis o výjimce z klasifikace v prvním pololetí (viz Opatření MŠMT ČR čj. 10 868/95-22)
- zajistit splnění podmínek pro výkon funkce výchovného poradce (viz bod 8 této inspekční zprávy)

razítko

Podpis inspektora:

Fadmá, v. r.

V Kutné Hoře dne 10. března 1999

Přílohy: nejsou

Inspekční zprávu jsem převzala dne 19. 3. 1999

razítko

Podpis ředitelky školy Schüllerová, v. r.

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy - zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání/ odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacního protokolu ČŠI
Zřizovatel: Obec Potěhy	1999-04-01	032 166/99-2050
Školský úřad: Kutná Hora	1999-04-02	032 167/99-2050
Rada školy: není zřízena	xxxxxxx	xxxxxxx

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. ČŠI	Text
xxxxxxx	xxxxxxxxx	bez připomínek ŘŠ